

2.8.2010
Dnro 95/2010Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO**Lausunto rikoslain 48 a luvun törkeää metsästysrikosta ja törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevia lakeja sekä pakkokeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muutosta valmistelleen työryhmän ehdotuksesta (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 44/2010)**

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto oikeusministeriön asettaman työryhmän ehdotuksesta. Esityksessä ehdotetaan rikoslakiin lisättäväksi uusi säännös törkeästä metsästysrikoksesta. Metsästysrikos olisi törkeä, jos se tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä, tavoiteltaisiin huomattavaa taloudellista hyötyä, se olisi erityisen suunnitelmallinen tai jos rikoksella tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä. Rikoksen tulisi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rangaistusasteikko olisi vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta. Edelleen rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä. Virkamiehistä koostunut työryhmä ei ole työn kestäessä kuullut maanomistajien edustajia.

MTK pitää tehtyä ehdotusta osin perusteltuna, mutta osin se on ylimitoitettu eikä edes perustu tosiasioihin. Perusteltuna ehdotusta voitaneen pitää siltä osin, kun ehdotetaan tekemuodon säätämistä törkeäksi silloin, kun rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai teko tehdään erityisen suunnitelmallisesti ja sillä tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Muilta osin suhtaudumme tehtyyn ehdotukseen varauksellisesti. Esimerkiksi törkeän tekemuodon kytkeminen saaliiksi saatujen riistaeläinten määrään on ongelmallista. Saaliiksi saatujen riistaeläinten määrä ei yksiselitteisesti kerro teon törkeydestä mitään. Enemmänkin se voi olla sattumanvarainen seikka eikä välttämättä liity juurikaan rikoksen tekijän tahtoon tekohetkellä. Maanomistajien kannalta tärkeintä olisi ehkäistä suunnitelmallinen ja ammattimainen salametsästys, joka laajentuessaan voisi uhata metsästysoikeuden omistajien oikeuksien toteutumista.

Myös tekemuodon kytkeminen saaliiksi saatuu eläinlajeihin on ongelmallista. Muutetaan Suomeen rikoslainsäädäntöä aina sen mukaan, mikä eläinlaji kulloinkin on uhanalainen? Kuka määrittelee uhanalaisuuden ja millä kriteereillä? Luetaanko rikosoikeudenkäynnissä RKTL:n vuosittain vaihtuvia arvioita eri eläinlajien määrästä? Törkeän rikoksen tunnusmerkistöä ei mielestämme saisi säätää näin epävarmalla ja muutosherkältä pohjalta. Ehdotuksen mukaisen normiston säätämistä vastaan puhuvat myös seuraavat seikat:

- Poliisin tietoon tulleet metsästysrikosten määrät eivät ole viime vuosina lisääntyneet lainkaan. Eikö poliisin ja oikeuslaitoksen resursseja tulisi ohjata todetun tarpeen mukaan?

- Ammattimaisesta metsästysrikollisten toiminnasta on lausuttavana olevan mietinnönkin mukaan lähinnä vain hajanaisia epäilyjä, ei mitään todellista näyttöä.
- Tuomioistuimet eivät ole tuominneet nykyisenkään lain sallimia enimmäisrangaistuksia tai enimmäiskestoajan pituisia metsästyskieltoja.
- Rangaistusten koventamisella ilmeisen harvoin saavutetaan tavoiteltua ennalta ehkäisevää vaikutusta.
- Asiaa on viimeksi arvioitu vuonna 2002, kun nyt voimassa olevia säädöksiä säädettiin. Mietinnön mukaan perustekomuodosta säädettyä kahden vuoden vankeusrangaistusta pidettiin tuolloin oikeuskäytännön valossa riittävänä. Tietääksemme tältä osin mikään asiaan vaikuttava seikka ei ole muuttunut vuoden 2002 jälkeen. Ainoastaan mietinnössä mainittujen suurpetojen määrät ovat moninkertaistuneet.

Ehdotuksessa ei oikealla tavalla huomioida sitä, että riistaeläimille säädettyjä ohjeellisia arvoja on juuri korotettu moninkertaiseksi verrattuna aikaisempiin arvoihin. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella riistaeläinten ohjeellisista arvoista tosiasiallisesti kovennettiin metsästysrikosten sanktioita huomattavasti. Nyt tehty ehdotus huomioiden metsästysrikosten kohdalla kohtuuttoman sanktiokumulaation vaara on ilmeinen. MTK:n käsityksen mukaan näin ankarat sanktiot eivät enää ole normaalissa suhteessa muitten Suomessa rangaistaviksi säädettyjen tekojen rangaistusasteikkoihin.

Törkeän tekemuodon säätämistä metsästysrikokselle on perusteltu ehdotuksessa susien määrän vähenemisellä. Mietinnössä kerrotaan, että susien määrä väheni RKTL:n arvion mukaan vuoden 2006 arvioidusta 250 yksilön määrästä vuoden 2009 arvioituun 160 yksilöön. Lausuttavana olevassa mietinnössä myös väitetään, että todennäköinen syy susikannan huomattavaan pienenemiseen on salametsästys. Toki mietinnössä myös myönnetään, että mitään konkreettista näyttöä tästä ei ole. MTK haluaa kiinnittää oikeusministeriön huomiota siihen, että RKTL:n uusin arvio susien määrästä on 200 – 240. Tämän arvion susien määrästä RKTL on antanut 29.6.2010. Työryhmän ehdotuksessaan käyttämä keskeinen perustelu on siis väärä; susien määrä ei ole Suomessa vähentynyt. Myös karhujen ja erityisesti ilvesten määrät ovat selvästi kasvaneet. Mietinnössä mainituista eläimistä vain metsäpeuran kanta on selvästi vähentynyt ja siihenkin on syynä reippaasti kasvanut susien määrä Kainuussa ja Suomenselän alueella eikä siis metsästysrikokset.

RKTL:n mukaan suurpetojen määrä Suomessa ei siis ole vähentynyt, vaan lisääntynyt. Tämä aiheuttaa lisääntyvässä määrin ongelmia sekä maaseutualueiden asutukselle että elinkeinotoiminnalle. Karjanpitäjän suojellessa laumaansa susien hyökkäykseltä tai syrjäisen maaseudun asukkaan suojellessa lastensa koulutietä hänen ei pitäisi joutua edes epäillyksi törkeästä rikoksesta.

Pyydettynä lausuntona MTK esittää, että työryhmän ehdotusta jatkovalmistelussa muutettaisiin siten, että se selvemmin kohdistuisi suunnitelmalliseen ammattirikollisten toimintaan. Myös säädettävien normien tarkkarajaisuuteen on syytä vielä kiinnittää huomiota.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
toiminnanjohtaja

Vesa Malila
lakimies

Lähetään sähköpostina: oikeusministerio@om.fi